

nr 4. 2018

LÄSOMBUDET

>>Tidningen för läsombud och högläsare

**”DET SKA VARA LITE SOM
ATT LÄSA MUSIK.”**

Författaren Mats Ahlsén
om att skriva lättläst

TALBOKEN KOMMER • AKTIVITETER RUNT OM I SVERIGE
JULLÄSNING • LÄTTLÄSTA FÖRLAG • BOKTIPS OM DJUR

Värdefulla möten!

◆ Hej! Jag har alltid jobbat med möten mellan människor. För mig ger ett möte perspektiv på det som finns i vår vardag. Det ger kanske svar, ny kunskap och vidgar världen lite. Möten ger gemenskap och delaktighet. Det ger oss glädje, kraft och inspiration!

När jag i höstas började arbeta som vikarierande samordnare och redaktör för *Läsombudet* trodde jag att verksamheten handlade om att informera om lättlästa böcker. Hur fel hade inte jag? Det handlar om att bidra till möten mellan människor och på så sätt även bidra till allt det som ett möte ger. Nu förstår jag vilken fantastisk och viktig verksamhet som ni arbetar med!

I det här numret uppmärksammar vi möten ni bidrar till såsom högläsningsträffar, inspirationsdagar och studiedagar. Det är där som vi träffas och diskuterar, ger varandra stöd och råd. Kanske får någon en liten injektionsspruta med kraft att ta nya tag?

Vintern är här och det passar utmärkt att ta sig en kopp te, krypa under en filt och läsa böcker. I det här numret ger vi tips om böcker som du själv kan läsa eller uppmuntra andra att läsa.

En riktigt God Jul önskar vi på MTM!

Åsa Agerbring
Vikarierande redaktör

KALENDARIUM

PÅ GÅNG LANDET RUNT

31/1 2019 Inspirationsdag i Sörmland. En fullspäckad dag i kulturens tecken på Sörmlands museum i Nyköping.

8/2 2019 Träff på stadsbiblioteket i Skövde för läsombuden inom LSS i kommunen.

5/3 2019 Inspirationsdag i Kalmar för frivilliga högläsare, läsombud, arbetsgrupper m.fl. i Kalmar län. Dagen arrangeras av projekt Läslust hela livet.

Håll koll på kalendern på [Läsombudswebben \(mtm.se/lasombud\)](http://Läsombudswebben(mtm.se/lasombud)) för senaste nytt.

Julbokstips!

Två klassiker och två nyskrivna böcker med jultema. Du hittar dem på biblioteket eller på förlagens webbplatser.

- ☞ **Lucia i motvind** av Gull Åkerblom (Vilja förlag)
- ☞ **Ingen vanlig jul** av Unni Brandeby (Vilja förlag)
- ☞ **Julrosen** av Selma Lagerlöf (LL-förlaget)
- ☞ **Spökhistorier vid jul** av Charles Dickens (LL-förlaget)

Läsombudsgruppen på MTM

Kontakta oss om du vill tipsa om något till kalendariet eller *Läsombudet*, om du vill uppdatera dina kontaktuppgifter i registret eller om du undrar över något. **Kontakt:** info@mtm.se

Om läsombudsregistret: Den som är med i Läsombudsregistret får tidningarna *Läsombudet* och *Läsliv*, LL-förlagets katalog, boktips, nyhetsbrev och inbjudningar till de utbildningsdagar som arrangeras i regionen där man är aktiv. Dina personuppgifter behandlas i enlighet med EU:s dataskyddsförordning, vilket bl.a. innebär att du har rätt att kostnadsfritt begära ett registerutdrag samt åtkomst till kopia av dina personuppgifter, begära rättelse och, under vissa omständigheter, radering av dina personuppgifter. Läs mer om vår behandling av personuppgifter på www.mtm.se/hantering-av-personuppgifter/. För att ändra uppgifter och prenumerationer eller gå ur registret kontakta: **E-post:** register@mtm.se **Telefon:** 08-580 02 700

Läsombudet kommer ut fyra gånger per år. **Ansvarig utgivare:** Magnus Larsson, **Redaktör:** Åsa Agerbring, **Redaktion:** Åsa Agerbring, Lovisa Karlsson Kjellin, David Södergren Medin, Tom Weegar, Catharina Kåberg, **Layout:** Tom Weegar, **Omslagsfoto:** Anna Svanberg **Tryck:** Stibo, **ISSN:** 2002-1674, **ISSN digital utgåva:** 2002-1682. **Myndigheten för tillgängliga medier**, Box 5113, 121 17 Johanneshov, **E-post:** info@mtm.se, **Webb:** mtm.se, **Webb läsombud:** mtm.se/lasombud

Full fart på lättlästa bokmässan i Växjö

Den 16 oktober samlades många intresserade på Växjö stadsbibliotek där besökarna kunde lyssna på föreläsningar och få lättlästa boktips, bläddra och låna böcker. Bland föreläsarna fanns Mikael Thomasson från Sagomuseet i Ljungby som berättade om muntliga berättandets kraft, Ann-Christin Andersson från Älmhult som förmedlade glädjen i att vara frivillig högläsare för personer med demens

och Catharina Kåberg från MTM som berättade om Shared Reading. Bokmässan arrangerades av den regionala arbetsgruppen för lättläst i Blekinge, Kalmar län och Kronoberg.

Mässbesökaren Roger Nilsson (bilden) blev intresserad av LL-förlagets biografi om Alfred Nobel. Med glimten i ögat undrar han:

– Kan man säga att den här boken är sprängdfylld?

Stort intresse för Shared Reading på MTM:s studiedag

För tredje året i rad ordnade MTM en studiedag kring läsning för vuxna med intellektuell, kognitiv eller psykisk funktionsnedsättning. Den 25 oktober samlades över 80 deltagare i Stockholm. Dagen bjöd bland annat på goda exempel på läsfrämjande arbete, information om vad som händer i hjärnan när vi läser och om hur en lättlästförfattare arbetar. Roligast verkade deltagarna ha när de själva fick delta i ett moment med Shared Reading.

Bra kick-off för nystart i Västernorrland

Nu blir det nystart för det regionala arbetet med läsning i omsorgen i Västernorrland!

Inspirationsdagen den 7 november på Länsbiblioteket blev en bra kick-off för arbetet. Medverkade gjorde bl.a. välkände LL-författaren Johan Werkmäster, Ann-Marie Westerlund som är demenssamordnare för Västernorrland, frivilliga högläsaren Carin Hedlund och Catharina Kåberg från MTM.

Elever från linjen Kulturskaparna, för personer med intellektuell funktionsnedsättning på Örnsköldsviks folkhögskola, stod för dagens uppskattade kulturinslag när de läste egna, starka och berörande dikter.

En ny regional arbetsgrupp bildas nu för att vara till stöd för det lokala arbete som redan bedrivs, och för att inspirera till att arbetet sätts igång eller återupptas i länets övriga kommuner.

Läslust hela livet i Kalmar län

I september i år startade det treåriga projektet Läslust hela livet i Kalmar län. Syftet med projektet är att öka den litterära upplevelsen för personer med demens, att utveckla en digital kunskapsbank, en studieplan och en kompetenshöjande vidareutbildning för högläsare. Projektet ska även ta fram en utvärderingsmetod för att mäta högläsarnas utveckling och effekten av litteraturvalet.

Projektet drivs av Studieförbundet Vuxenskolan i Kalmar län och finansieras av Allmänna Arvsfonden.

Styrgruppen från vänster: Maria Strömberg/SV, Catharina Kåberg/MTM, Kjell Stjernholm/SV, Ingrid Nyman/Nybro demensförening, Karina Helmersson/SV och projektledare Jessica Bergsjö/SV Kalmar län.

– Fantastiskt med talböcker direkt till spelaren!

Nu kan alla som prenumererar på en dagstidning som taltidning också få sina talböcker direkt till samma spelare. Den nya tjänsten från MTM kallas Talboken kommer och har omkring 800 användare i hela landet.

Tjänsten Talboken kommer vänder sig till äldre och teknikovana prenumeranter på taltidning. De flesta av användarna är över 80 år. Många av dem är storläsare sedan länge och har på äldre dagar fått problem med synen. Taltidning och talböcker har fått ersätta tidningar och tryckta böcker.

Sedan många år är det biblioteket i kommunen som skickar hem talböcker till sina låntagare. Talböckerna är cd-skivor som kommer med posten och sedan ska skickas tillbaka. Taltidningen kommer däremot direkt till taltidningsspelaren via internet. Det nya med Talboken kommer är att också talböckerna ska komma via internet – direkt in i taltidningsspelaren.

Utvärderingar visar att de som använder Talboken kommer är mycket nöjda med den nya tjänsten. Främst för att de får talböckerna snabbt och att det inte blir några postförseningar. Användarna uppskattar också att slippa hålla reda på skivor och fodral, och att de blir mera självständiga och slipper be andra om hjälp.

Foto: Christian Andersson

De som vill starta med Talboken kommer vänder sig till sitt lokala bibliotek. Det är biblioteket som lägger talböckerna i en digital bokhylla och skickar till låntagarens spelare. Innehållet i talböckerna är precis detsamma som på cd-skivorna, böckerna är inlästa av professionella inläsare. Taltidningen är däremot gjord med hjälp av syntetiskt tal.

Tjänsten Talboken kommer vänder sig enbart till de som prenumererar på en dagstidning som taltidning. Det beror på att de personerna redan har all utrustning och teknik som behövs för att komma igång. I prenumerationen på taltidningen ingår en spelare, internetanslutning och supporttjänsten Taltidningshjälpen.

Läs mer om Talboken kommer på MTM:s webbplats www.mtm.se.

Text: Maria Kimberg

Förlag med **fokus på lättläst**

Det finns flera bokförlag som ger ut lättlästa, spännande, roliga och viktiga böcker för vuxna och unga vuxna. Vi frågade dem vad de har på gång inför 2019.

vilja

Vilja förlag

”2019 är det 100 år sedan kvinnlig rösträtt infördes. Det vill vi uppmärksamma med böcker som på olika sätt beskriver den kamp som krävdes och berättar om de kvinnor och män som med mod och övertygelse kämpade för demokratiska rättigheter, i små och stora sammanhang. Vi kommer bland annat med *Pennskaftet* av Elin Wägner som lättläst, samt en ny biografi om Selma Lagerlöf.” *Sandra Svensson på Vilja förlag*

Vilja förlag ger ut ett 50-tal lättlästa böcker per år som till sitt innehåll är relevanta för en vuxen person. Böckerna finns på 11 olika språk, det är allt ifrån börja läsa-böcker för vuxna och nyskrivna böcker utifrån samtida behov till bearbetningar av klassiker och nutida litteratur. www.viljaforlag.se

Argasso

Argasso förlag

”Vi fortsätter vår utgivning av våra populära häst- och sportserier: bland annat *Rival*, som är den andra delen i ishockeyserien *Nedsläpp* och *Rosie*, den perfekta ponnyn i serien *Tillys hästliv*. För att tipsa om böcker vi redan gett ut så är en personlig favorit vår serie *Klassiska seriealbum*. Det är mycket välgjorda klassiker i serieform, som bland annat *Lysande utsikter* av Charles Dickens och *Jane Eyre* av Charlotte Brontë.” *Maria Fröberg på Argasso förlag*

Argasso bokförlag ger framför allt ut lättlästa böcker för barn och ungdomar (i serien *Läsvänligt*) och kapitelböcker för mellanåldern. Böckerna ska ha attityd och driv och ge läsaren mersmak. I tidigare utgivning finns även ett antal klassiska seriealbum och humoristiska faktaböcker. www.argasso.se

Bokförlaget Hegas

”Våra läsnycklar med fokus på samtal och bearbetning är populära så

2019 kommer vi att lansera våra digitala läsnycklar. Med läsnycklarna hoppas vi att böckerna ska räcka länge, att läsningen ska bli lättare och roligare, och att läsaren aktiveras på olika sätt och på olika plan. 2019 ger vi även ut lättlästa klassiker och grafiska romaner som alla är riktigt svåra att motstå ...” *Emma Holmström på Hegas förlag*

Hegas förlag ger ut böcker för barn, unga och unga vuxna på svenska, engelska och arabiska. Den lättlästa boken måste vara lika välskriven och lika lockande som andra böcker. Den enda skillnaden är att den ska vara enkel att läsa. www.hegas.se

LL-FÖRLAGET

LL-förlaget

”Nästa år ger vi ut *Sveriges historia – från istid till EU* av Bengt Fredrikson, som är en av våra mest uppskattade faktaboksförfattare. Vidare kommer *Inte någon som du* av Linda Fors och *Årets semla* av Moa Eriksson Sandberg, båda för läsare som gillar romance med stort R! Den som vill odla gott, nyttigt och ekologiskt lär sig mer i *Odling i Sverige* av Bella Linde och Lena Granfelt. Längre fram under 2019 kommer vi att fullborda Mobergs bokserie om amerikautvandrarerna med *Nybyggarna* och *Sista brevet till Sverige*.” *Tom Weegar för LL-förlaget*

LL-förlaget ger ut lättlästa böcker för unga och vuxna läsare. Målet är att ha en bred utgivning av hög kvalitet. Förlaget ger ut nyskrivna böcker, återberättade nya böcker och klassiker. I förlagets bokhandel finns ungefär 400 titlar att välja mellan. www.ll-forlaget.se

Julklappsboken

av Selma Lagerlöf

Det är kväll på Mårbacka. Det är julafton i mitt barndomshem. Jag är tio år gammal. Runt det stora bordet sitter hela familjen. Där sitter mamma, pappa och mina syskon. Där sitter också jag. Jag heter Selma.

Vi har just ätit julmiddag. Vi har ätit lutfisk, risgrynsgröt och bakelser. Vi är mätta och glada, men det bästa är fortfarande kvar, det som vi barn har väntat på hela dagen – julklapparna.

Äntligen är det dags. Jag har inte önskat mig vackra klänningar, inte heller smycken eller skridskor. Nej, något helt annat har jag önskat mig. Jag hoppas att jag ska få det jag vill ha.

Bredvid mamma står en stor korg med julklappspaket. Det är mamma som ska dela ut julklapparna. Hon tar upp ett paket i taget, läser och ger det till den som ska få det. Sedan tar hon upp nästa paket. Den första julklappen som jag öppnar är från mamma.

Det är ett syskrin med många små fack. Mamma vill nog att jag ska bli duktig på att sy. Hon vill väl att jag ska göra något annat än bara läsa böcker.

Jag öppnar fler paket. Jag får en nåldyna som passar i ett fack i syskrinet. Jag får en fingerborg. Jag får nål och tråd. Jag får en sax. Jag är glad åt julklapparna. Samtidigt blir jag lite orolig. Det är ju bara sysaker i paketen. Tänk om jag inte får det som jag helst vill ha. Tänk om jag inte får någon bok i julklapp!

Just på julaftonen, men bara då, får jag ligga och läsa så länge jag vill. Det är det bästa med julen, att ligga där i sängen med en ny, rolig julklappsbok och veta att jag får läsa så länge som jag kan hålla mig vaken. Men vad ska man göra på julnatten om man inte har fått någon julklappsbok?

– Du ska väl bli en riktig sömmerska, du som får så många vackra sysaker, säger mamma.

De andra skrattar åt mig. Det syns nog på mig att jag inte är nöjd med julklapparna. Mamma har delat ut nästan alla paket, och jag har redan fått så många presenter som jag kan hoppas på. Jag får nog inga fler.

Då lyfter mamma upp det sista paketet ur julklappskorgen. Det är till mig! Jag ser på formen att det är en bok.

Jag blir röd av glädje, jag skriker av glädje. Jag sliter bort papperet med en väldig fart. Det är en vacker liten sagobok.

Alla de andra tittar på mig. De förstår att detta är min bästa julklapp, den enda som jag har blivit riktigt glad åt.

– Vad är det för bok du har fått, frågar min storebror Daniel.

Jag försöker läsa vad den heter. I vanliga fall kan jag ju läsa, men nu förstår jag inte ett enda ord.

– Får jag se, säger Daniel. Han tittar på boken. – Det är en fransk sagobok, säger han sedan. Den är skriven på franska.

I skolan har jag läst franska, men jag har bara lärt mig några få ord. När jag försöker läsa i sagoboken förstår jag ingenting.

Att få en bok på franska är nästan värre än att inte få någon bok alls. Jag börjar nästan gråta. Men då får jag syn på en bild inne i boken. Det är en bild på en söt liten prinsessa. Jag bläddrar vidare i boken. Där finns många vackra bilder på kungar, riddare, hemska troll och underbara slott.

Nu vill jag inte gråta längre. Istället är jag glad. Hela julnatten ligger jag vaken och tittar på bilderna.

Nästa dag tar jag fram en fransk ordbok. I den kan jag slå upp de franska orden och se vad de betyder på svenska. Det är svårt. Det tar lång tid att översätta från franska till svenska.

Jag läser i sagoboken. Jag slår upp ord och läser i ordboken. Sagoboken börjar så här: *Il y avait un roi.*

Det tar minst en timme innan jag förstår vad det betyder på svenska: *Det var en gång en kung.*

Det är svårt men jag vill veta vad sagorna handlar om. Jag tittar på bilderna. Jag läser och gissar, jag slår upp ord i min franska ordbok. Det tar lång tid, men jag ger inte upp. Jag läser ord efter ord, rad efter rad, sida efter sida.

När jullovet är slut, då har den lilla vackra sagoboken lärt mig mer franska än jag skulle ha lärt mig på flera år i skolan.

Berättelsen är hämtad ur LL-förlagets återberättade version av Selma Lagerlöfs novellsamling Julrosen. Johan Werkmäster har bearbetat texten till lättare svenska.

5 FRÅGOR TILL...

Mats Ahlsén, författare som nyligen har kommit ut med den lättlästa biografien *Mats Melin – från Hudik med kärlek* på LL-förlaget.

1 Hej Mats! Berätta lite om dig själv.

Jag har arbetat som journalist i 35 år och under 17 av de åren var jag chefredaktör för tidningen 8 SIDOR. Idag frilansar jag och skriver lättlästa böcker, hittills har det blivit tre stycken. Den senaste är den om Mats från Glada Hudikteatern och ICA-reklamen.

2 Hur fick du idén att skriva en bok om Mats Melin?

LL-förlaget hörde av sig till mig och frågade om jag ville göra det. Först var jag lite tveksam och funderade länge, för det är ett väldigt stort ansvar att berätta om en människas liv, men sen svarade jag ja!

3 Vad kändes viktigt att få fram i boken?

Jag ville fokusera på att berätta om Mats som person och yrkesman, inte på att han är född med Downs syndrom. Det var

också viktigt att det inte blev en framgångssaga. Jag ville skriva om både ljus och mörker i Mats liv. Berättar man bara om det som är lyckligt får man inte veta vem personen verkligen är.

4 Vad är det svåraste med att skriva lätt?

Det svåraste är att hela tiden tänka på läsarna och inte på sig själv. Man måste strunta i att skriva tjusigt och elegant för att imponera och bara tänka på läsarna. Och så är det viktigt att det finns en rytm i texten. Det ska vara lite som att läsa musik.

5 Har du någon ny LL-bok på gång?

Jag skriver på en ny bok men den är inte på lättläst. Det är en tung historia. Jag får leta efter mycket fakta och det är kul. Men vad den handlar om håller jag inom mig än så länge!

Text: Catharina Kåberg

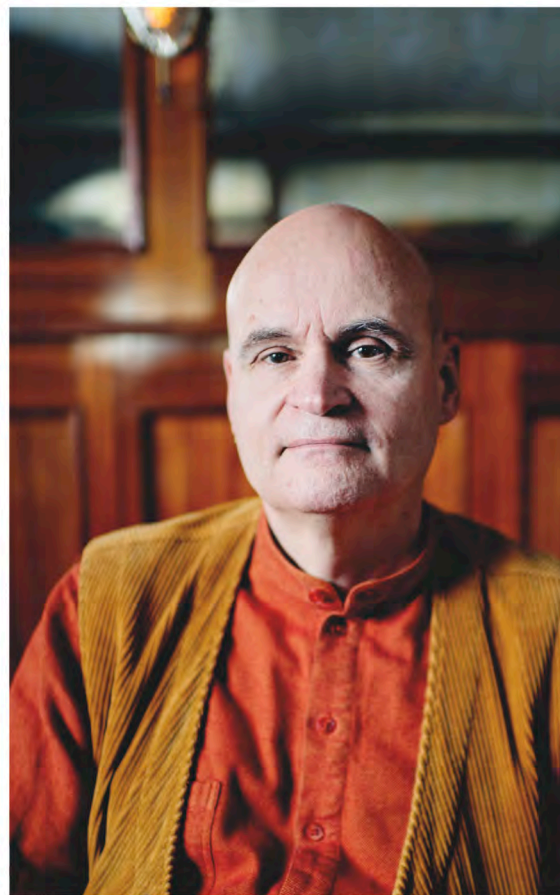

Foto: Anna Svanberg

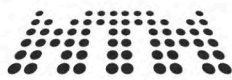

MATS MELIN – från Hudik med kärlek

Den här boken handlar om Mats Melins liv. Om glädje och sorg. Om hur han kom med i Glada Hudikteatern och fick rollen som ICA-Jerry. Om hur han blev en av Sveriges mest kända skådespelare.

LL-förlaget, nivå 2 - lättare

”Många tror att han heter Jerry, som killen i tevereklamen. Alla älskar reklamfilmens Jerry, han i mataffären. Han som egentligen heter Mats.”

MYNDIGHETEN FÖR
TILLGÄNGLIGA MEDIER

Box 5113
121 17 Johanneshov

B

SVERIGE
Porto betalt
Port payé

BOKTIPSET!

LÄTTLÄST OM DJUR!

Att djur får dig att må bra kände du säkert redan till. Det krävs bara 15 minuters sällskap med ett djur för att din kropp ska reagera positivt. Här får du tips på böcker om kärleken till djur.

BENGTSSENS HEMLIGHET

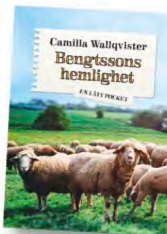
av Camilla Wallqvister

Johanna är bonde och god vän med sina grannar.

Med alla utom den argsinne Bengtsson. En dag rymmer Johannas får och tar sig in på Bengtssons gård.

Det gör honom vansinnig och han skrämmer Johanna. Hur ska det nu gå med grannsämjan? En både rolig och sorglig berättelse om ensamhet och vänskap och livet på landet.

LL-förlaget, nivå 2 – lättare. Boken finns som talbok och i punktskrift.

DEN SLUGA SVANEN OCH ANDRA BERÄTTELSE

av Pelle Olsson

I fem skrönor får vi möta djur som lyckas överlista människor.

Vi får möta svanen som stal en plånbok, kvinnan som använde en gris istället för en dammsugare och elaka Berit som genom ett möte med en flock råttor får lära sig en läxa. Berättelserna är ganska galna

och skrivna med en rejäl skopa humor!

LL-förlaget, nivå 2 – lättare. Boken finns som talbok och i punktskrift.

NÄR DJUREN ÄR SJUKA

av Margareta Lithén

Vi får vara med veterinären Kjell Nordin när han tar hand om olika sjuka eller skadade djur. Han hjälper hundar med allergi och kossor som inte kan mjölka. Han tejpar vingar på fåglar som har skadat

sig och ger arga strutsar sprutor. Lärorikt och intressant om hur det är att vara veterinär. Boken innehåller många bilder som kompletterar berättelsen på ett fint sätt.

LL-förlaget, nivå 2 – lättare. Boken finns som talbok.

RUFF ÖVERLEVAREN

av Tony Samuelsson

Historien är berättad utifrån hunden Ruffs perspektiv och börjar när han är en liten valp och blir hämtad av Husse. De har det bra tillsammans, men en dag vägrar Husse att kliva upp ur sängen och Ruff vet inte vad

han ska göra. En jättefin bok för alla hundälskare! Den är både sorglig och vemodig, men också fylld av livsglädje och kärlek – framför allt den villkorslösa kärleken mellan en människa och en hund.

LL-förlaget, nivå 2 – lättare

FARLIGA DJUR

av Unni Brandeby

Ola har varit på bio med sina barnbarn Leo och Linus. De har sett en film som handlade om stora och farliga djur. Nu är de på väg hem. Bussresan är inte så spännande. Men så plötsligt tvärnitar bussen! Vad är det som händer? Vad är det som står på vägen? En glad och fin vardagsberättelse!

Nypon förlag, nivå 2, Lix 16. Bokens finns i punktskrift.

Text: Viveka Norström Hallberg, Helena Lingmert och Clara Lindström